

Tavistock House 2/1-43 for symposium.
(Se Norsk Tidens 9/1-43.)

Vi har nettopp gått inn i et nytt år.

Alltid har folk stått undrende og spørrende foran inngangen til et nytt år. Undrende og spørrende over hva det vil bringe av godt eller ondt.

Framtiden, skjebnen, de kommende hendelser har alltid interessert både gammel og ung. Kanskje dog mest ungdommen, for hvem live enda ligger uprøvd og ulevd. Det er imidlertid tider da ikke bare de enkelte, men også hele folk står spørrende og ventende på hva fremtiden - det nye året - vil bringe.

Det er en slik tid vi lever i. Over hele verden, men kanskje mest i Europa lever så å si hvert eneste menneske i en slik spent forventning.

Vi gjør det, og de som er hjemme i Norge gjør det.

Og det store sentrale spørsmål for oss alle er dette:

Er det noen utsikter til at Norge kan bli et fritt land i det nye året?

Det kan være mange andre spørsmål som den enkelte kan tumle med, som f.eks.:

Er det noen utsikt til at jeg, du eller han kan få gjense sine kjære og pårørende i Norge i 1943 -

eller

Er det noen utsikt til at den nød og mangel som utvilsomt er til stede i Norge, effektivt kan avhjelpes i år ?

Og flere spørsmål av lignende art.

Men alle disse spørsmåls løsning avhenger helt og fullt av om det første spørsmål kan løses tilfredsstillende.

Forholdet er nemlig det, at de forskjellige spørsmål som reises på grunn av situasjonen, kan en nok streve med, men noen effektiv løsning gis ikke under de nåværende forhold.

Det er kun i et fritt Norge det kan gis løsninger som er tilfredsstillende, og som vi alle kan være fornøyd med.

Ta nå f.eks. et spørsmål som relief til Norge, - et spørsmål som mere eller mindre interesserer alle.

Ennskjönt opplysningene om forholdene hjemme i Norge er sparsomme og til dels også noe forskjellige når det gjelder f.eks. matsituasjonen, så er det dog klart for oss alle at det for de fleste er vanskelig å slå seg igjennom.

Når opplysningene er, som jeg sa, litt forskjellige, så har det sin naturlige forklaring, men av forskjellige grunner.

De fleste rapporter vi får er selvfølgelig gitt ut fra egen erfaring, og det er forståelig at den vurdering jeg kan gi ut fra egne erfaringer og fra min nærmeste omgangskrets, ikke alltid kan dekke forhold og erfaring for dem som lever under andre forhold og i et annet miljø.

Sammenholder vi imidlertid de opplysninger vi får, så synes det å framgå, at de som kan sees å klare seg best er de som enten ved inntekt eller på annen måte har en god økonomisk basis. Jeg tror dessuten at landsbygden klarer seg meget bedre enn byene. Det er mange årsaker til det.

Jeg vet ikke om det kan brukes om forholdene i Norge det samme billede som Henrik Ibsen bruker i "Lærje Vigen", at "Den fattige sultet, den rike led nød!" Jeg vil håpe at så galt er det ikke enda. Men slemt er det nok likevel. Likedan som i alle de land som Tyskland har okkupert.

Det er gjort, - ja, jeg kan gjerne bruke et så sterkt uttrykk som det er gjort store anstrengelser for å få sendt relief til Norge. Uten å ville uttale meg offentlig om hvilke resultater som er oppnådd, må det være forståelig, at i lengden er det umulig å holde nöden og mangelen vekk fra enhver familie i de av Tyskland

okkuperte land bare ved barmhjertighets-arbeid. Det neste en kan oppnå, hvis en når fram med hjelpen, - det vil si hvis ikke tyskerne stjeler det, - det er i noen grad å mildne vanskene for enkelte og på enkelte steder.

Selvfølgelig må dette gjøres. Alle utveier bør forsøkes for om mulig å nå fram om så bare med en smule hjelp til dem en kan nå, og som må formodes å sitte vanskeligst i det.

Og det er også gjort.

Det er imidlertid med dette relief-arbeidet som med så mye annet uegennyttig arbeid: Desto mindre en snakker om det, desto bedre er det.

Jeg minnes et ord av en svensk dikter, og det lyder så:

"Gjør du noe dårlig, så vedkjenn deg det. - Verden får så allikevel vite det. Men gjør du noe godt, så gjør det i tysthet."

Det jeg imidlertid har villet understreke med disse bemerkninger, det er at alle må være oppmerksom på at nöden og manglen hjemme kan ikke avhjelpes så lenge det står tyske soldater i Norge.

Ut med tyskerne!

Norge for nordmennene!

Det er vårt maningerop, og det er også vårt mål.

Det er først når dette målet er nådd, at virkelig relief kan komme til Norge.

Jeg formet det sentrale spørsmål - det som alle de andre spørsmåls løsninger avhenger av - slik:

Er det noen utsikt til at Norge kan bli et fritt land igjen i det nye året?

Vi vet at Tyskland vil bli beseiret. Derom har det aldri vært tvil i vår sjel. Når det avgjørende nederlag kommer er det derimot vanskelig å si.

Vi vet at krisberedskapen vokser hos de allierte nasjoner for hver dag som går - at forbitnelsen mot tyskerne i okkuperte land stadig blir større og større, og at av disse og flere grunner seiersvilien og seiersbevisstheten blandt oss, ikke bare er til stede, men den er blitt til en visshet som trekker mer enn det halve lasset fram mot målet.

På den annen side står aksemaktene, og da først og fremst Tyskland, som på tross av at de i snart tre år har utsuget og plyndret alle de land som er okkupert, nå ser sine resurser minke i stede for vokse, og hvor motløsheten og det kommende nederlags skygge stadig brer seg både blandt soldater og befolkning.

Riktignok kan kampen forlenges og skjerpes ved den for-
tvilelse som griper et folk som står overfor et nederlag, men denne
vil før eller senere avløses av håpløshet, og det er alltid begynnelsen
til enden.

Vi hører i den tysk kontrollerte radio stadig henvendelser
til våre sjømenn, om å komme hjem, om å sende de norske skip tilbake
til Norge. I en moderne krig er agitasjonen, - propagandaen - et vik-
tig våpen. Især har tyskerne vært mestre til å benytte også dette
våpen. Og de har aldri vært så nøye med hvordan de har benyttet
det. De har gjort sort til hvitt og hvitt til sort, og løgn og
bedrageri har i deres propaganda avløst sannhet og rettskaffenhet.
Det var i stor utstrekning denne løgnpropaganda som skaffet naziste-
ne makten i Tyskland, og den har vært flittig benyttet for å befeste
deres makt i de okkuperte land.

Vi husker jo alle hva de sa da de kom til Norge 9 april.
De kom som venner, de kom for å hjelpe oss, sa de.

Og så begynte de sitt hjelpearbeide. For oss som så, og for
alle andre nordmenn som hørte om dette satt ut i virkelighet i
Nybergsund, Elverum, Åndalsnes, Molde, Kristiansund, de små vakre stede-
ne langs Hardanger-og Sognefjorden, Stenkjær, Namsos, Fauske, Bodø,
og mange andre steder i vårt land, var det klart, at med et slikt
hjelpearbeide kunne aldri tyskerne vinne det norske folk.

Da jeg så det vakre Molde gå opp i rök og flammer måtte jeg uvil-
kårlig minnes Fridtjovs ord:

Her har nok ingen vennehånd syslet.

Og siden har så disse tyske vennehender syslet videre
hjemme i Norge.

Foruten de som falt under krigen i Norge, og foruten de
mange, mange sjömenn som har mistet livet ved sin innsats for å befri
fedrelandet, har tyskerne med koldt blod myrdet over hundre gode
nordmenn, bare fordi de førte en våpenlös kamp for Norges frigjørelse
og for at rett og rettfærdighet igjen skal få herske i Norge.

Uten lov og dom har de fengslet eller deportert tusener
av norske kvinner og menn. De har torturert, pint og plaget sine
fanger på en så avskyelig måte, at selv middelalderens inkvisisjon
blekner i sammenligning med tyskernes grusomheter.

De har hjulpet Norge ja, men ikke slik som en ellers for-
står ved hjelp. De har jaget norske borgere ut av deres hus og
hjem for at tyske militære og sivile kunne få flytte inn og overta
uten å betale noe hverken for hus eller løsöre. De har tömt Norge
for matvarer, for råstoffer og for ethvert produkt som kunne være av
interesse for Tyskland eller for den enkelte tyske soldat. De har
rekvirert, det vil si stjålet, alt, like til folks støvler og ulltep-
pene ut av sengene.

Når en vet alt det, så antar jeg at selv de mest forherdede quislinger må si som mannen som var på en oppbyggelse på bedehuset og mistet sine kalosjer: *E* trur de noen av vennene stjal, sa han.

Men quislingene sier ikke slikt noe høyt, iallfall ikke foreløpig. Enda så lenge later de som de tror på det nazistiske system, og at det norske folk skal bli lykkelig under Tysklands jernhel.

De reiser rundt og holder møter - å så store møter - overfylt hus, hvor de forteller folk hvor forferdelig stillingen var i Norge før 9 april 1940, og hvor takknemlig det norske folk må være like overfor tyskerne som kom og reddet land og folk, og overfor quislingene, som for maktens usle 30 sølvpenger gikk hen og begikk landsforræderi.

Jeg har lest noen av referatene fra slike møter. En vet ikke enten en skal le eller gråte når en ser hva som presteres av propaganda hjemme i Norge i disse dager. Det er bare en eller to quislinger som har ordet, - de andre får ikke mukke et ord. Hvis de gjør det, hvis noen vil forsøke å korrigere foredragsholdernes hårreisende løgner og uttalelser, så vil han uten lov og dom bli satt inn på ubestemt tid. Derfor kan disse tyske lakeier tillate seg hva som helst.

Det har vært drevet meget agitasjon i Norge før 9 april, -

delvis god og delvis dårlig agitasjon - jeg har selv forsøkt meg på litt av hvert - men en så åndsforlatt, en så forlöyet agitasjon som den landsforræderne presterer, har aldri vært prestert før.

Ved unntagelsestilstanden i Trøndelag og Grane herred i Nordlands fylke er det en landsforræder, en forhenværende nordmann, Rogstad, som bærer det fulle ansvar for mordene på de 34 nordmenn. Baketter holdt han et foredrag i Trondhjem, hvor han bl.a. sa:

"Vi står og rekker hendene fram til det norske folk, og det står til dette folk om de vil ta imot dem."

Nei, det norske folk vil ikke ta i slike hender. De er nedsolet av gode nordmanns blod. Den eneste måte nordmenn vil ta i dem, det er med en jerntang, for med den å lede hendenes eier til den skammens plass, hvor han må sone for sine forbrytelser.

Og nå vender tyskerne og quislingene seg med sin propaganda til våre sjöfolk: - Kom hjem til Norge, her sulter vi ikke. Her har vi det bedre nå enn før, - roper de ut i luften. Ja, av hjertet skin det, sa reven, han så på månen.

Henvende seg til sjömennene om å svikte sitt land, sitt folk og sin plikt i disse for Norge så vanskelige tider? Forsöke seg på å narre sjömennene med nazistiske lögner. Sjömennene som alle som en, etter 9 april 1940 fant sin plass i det kjempende Norges rekke, og som siden har utfört et arbeide, mere verdifullt

for krigens gang og Norges frihet enn noen annen innsats fra norsk side.

Sjømannens yrke har alltid vært hårdt og farefullt. Han har måttet være borte fra land og hjem og familie i lange perioder. Nå er sjøfarten gjort til et rent helvete, og hvem er det som bærer skylden for det? Jo, det er tyskerne, som har brakt krigen, terroren og redslen inn i verden.

Alle nordmenn som nå er ute, som ikke for alvor har bosatt seg utenfor Norges grenser, vil gjerne hjem til Norge, og sjömennene kanskje aller mest. Men ingen vil hjem til Norge mens tyskere og landsforrædere er herrer i landet, iallfall ikke på annen måte enn for å være behjelpelig med å få dem ut av landet.

Jeg tror sjömennene skal være stolte av at tyskerne og quislingene gjør seg slike anstrengelser for å få dem tilbake til Norge. Sjömennene har derved fått det beste vidnesbyrd om hvilken betydning deres innsats har for å vinne den endelige seier over dem som nå terroriserer det norske folk.